

MYJ/MERING: ROND EEN VIJFTIGSTE VERJAARDAG Het NJCM en de ICJ

Egbert Myjer *

Samenvatting | Oud EHRM-rechter Egbert Myjer myj/mert over hoe indertijd het nog maar net opgerichte NJCM, ondanks zijn jongehonden-imago, de nationale sectie werd van de ICJ, en hoe de banden nadien stevig bleven.

DOI | 10.54194/NTM.22101

© Author(s); licensed under Creative Commons Attribution 4.0

‘Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) is in 1974 opgericht als de Nederlandse sectie van de *International Commission of Jurists* (ICJ).’

Dat is de eerste regel onder het kopje ‘Over het NJCM’ op de website van het NJCM.¹ Het eerste stukje van die zin klopt helemaal. Het NJCM bestaat dit jaar vijftig jaar. Aan dat tiende lustrum zal ook in het NTM nog veel aandacht worden besteed. Het tweede deel van die zin behoeft wat nuance. In de vergadering van 13 maart 1976 heeft het *Executive Committee* van de ICJ het NJCM officieel erkend als nationale sectie van de ICJ.

Eerst even over het ICJ. De website van het ICJ² biedt een mooi overzicht van de geschiedenis van deze mensenrechtelijke ngo:

‘Since 1952 the ICJ has performed a unique and prominent role as a nongovernmental organization (NGO) defending human rights and the rule of law worldwide.

The ICJ’s peerless reputation rests on these pillars:

1. 60 eminent judges and lawyers – from all parts of the world and all legal systems – with unparalleled knowledge of the law and human rights;
2. Cooperating with governments committed to improving their human rights performance;
3. Effective balance of diplomacy, constructive criticism, capacity building, and if necessary, ‘naming and shaming’;
4. Unmatched direct access to national judiciaries implementing international standards and improved legislation impacting millions;
5. Guiding, training and protecting judges and lawyers worldwide to uphold and implement these standards;
6. Working for access to justice for victims, survivors and human rights defenders, in particular from marginalized communities;
7. Following a strict result based management in performance of its projects’

■ Prof. mr. B.E.P. Myjer is oud-rechter van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg en emeritus bijzonder hoogleraar Mensenrechten aan de Vrije Universiteit van Amsterdam.

1 www.njcm.nl

2 www.icj.org.

Ligt de focus aanvankelijk vooral op koude oorlog-zorgen in verband met schendingen van mensenrechten in de Sovjet-Unie, later wordt dat verlegd naar een wereldwijde zorg voor mensenrechtenschendingen, zoals in verband met de Apartheid in Zuid-Afrika. In het geschiedenisoverzicht valt te lezen dat tot eerste secretaris-generaal werd gekozen de Nederlander A.J.M. van Dal. De jonge ngo wordt officieel gevestigd in Den Haag en verhuist later, in 1958, naar Genève. Dat was in die tijd, waarin Den Haag nog geen 'legal capital' was, nuttig in verband met VN-vestigingen in Genève. Ik kopieer nog even verder:

'Commencing in 1970, the twenty-year tenure of Niall MacDermot (*als SG, EM*) witnessed the transformation of the ICJ into an organization that championed the Rule of Law and the legal protection of human rights. MacDermot channeled the energies of the ICJ into an organization that marshaled a wide spectrum of tools and strategies to advance these objectives. These included the elaboration of authoritative conceptual studies; work on international standard setting; advocacy at the UN and other bodies for international responses to grave human rights crises; country reports and trial observations; and efforts to develop the capacity of lawyers at the national level to defend human rights.

During this period, the ICJ made significant contributions to a developing body of international law including the UN Convention on the Rights of the Child, and the Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment. In 1980, Niall MacDermot first proposed a United Nations convention on enforced disappearances, which later came to fruition through ICJ efforts.'

In de tijd dat het NJCM wordt opgericht bestaan er al een aantal nationale secties van de ICJ. Ook in Nederland bestond er zo een sectie, het Genootschap voor de Rechtsstaat. Begin 1975 beginnen er vanuit het NJCM gesprekken met de eerder genoemde mr. Van Dal, met de secretaris-generaal Niall MacDermot en met de voorzitter van het Genootschap voor de Rechtsstaat, mr. N.J.C.M. Kappelijne van de Copello. Het ligt in de rede dat de overeenkomst van de voorletters van die voorzitter met de afkorting van het NJCM daarbij aan de orde zijn geweest. Met het Genootschap wordt afgesproken dat zijn laatste activiteit als ICJ-sectie zal bestaan uit de organisatie van een congres in Amsterdam over 'rel- en terreurbestrijding' op 25 en 26 september 1975. Daarna zullen de jonge juristen van het NJCM het stokje overnemen. Het NJCM is op dat congres aanwezig met een vijfkoppige afvaardiging, onder wie Hans Thoolen en Uw Myjmetaar. Met Niall MacDermot wordt de afspraak gemaakt dat het *Executive Committee* van de ICJ in maart 1976 het 'overnemen' van het sectieschap zal behandelen.

Het eerste College van Advies van het NJCM komt op 16 september 1976 bijeen. Voorzitter is prof. mr. Paul Kapteijn, op dat moment tevens Nederlands lid van de ICJ (nadien erelid ICJ), leden zijn de mrs. Theo van Boven (nadien erelid ICJ), Evert Alkema en J.H. Smeets.

Het NJCM zelf probeert voor zich woorden als bestuur en voorzitter te vermijden. Dat past in de actie-sfeer van de tijd. Er is een kerngroep, er is een algemeen secretaris. Er komt een NJCM-bulletin. Op de eerste algemene ledenvergadering van het NJCM, op 21 mei 1977, in het Eysingahuis te Leiden, is de algemeen secretaris (mede)oprichter Hans Thoolen. De vergadering wordt geleid door de voorzitter van het College van Advies, Paul Kapteijn. En als belangrijk spreker is daar de secretaris-generaal van de ICJ, Nial MacDermot. Hij spreekt over *The Lawyers Calling; Implementation of the Law of Human Rights. Some views of ICJ*. Hij feliciteert het NJCM met de snelle groei: 'U vormt nu al een van de meest actieve en representatieve nationale secties van de ICJ. Uw positie is vergelijkbaar met de al lang functionerende Britse organisatie Justice die in Engeland groot aanzien en invloed heeft.' Kranten als NRC (28 mei 1977) en de Volkskrant (4 juni 1977) berichten nadien over ICJ, MacDermot en het NJCM.

Vanaf het moment dat het NJCM de nationale sectie is geworden van het ICJ, bezoeken leden van de kerngroep ook vergaderingen van andere nationale secties van de ICJ. In juli 1976 is Dick Seip gast bij de Franse sectie, een jaar later, in juli 1977, ben ik met Simon Stolwijk te gast bij de Britse sectie *Justice* en in september bezoeken Eddy van de Beek, Jan Nijenhof, Karel de Vey Mestdagh en de nieuwe algemeen secretaris van het NJCM, Mark Biesheuvel, de conferentie georganiseerd door de Duitse sectie. En telkens valt op: de vertegenwoordigers van het NJCM zijn jonge juridische honden vergeleken met de mensen die lid zijn van een van de andere nationale secties. Soms worden NJCM-delegatieleden aangezien voor journalisten. Met betrekking tot de Duitse conferentie wordt na afloop door de NJCM-delegatie gerapporteerd:

‘Al gauw werd duidelijk dat de Duitse sectie een totaal anders geaarde vereniging is dan het NJCM. Het aanwezige gezelschap bestond merendeel uit oudere juristen, die hoge functies vervullen of vervuld hebben in het bestuur van “Bund” of “Lander”, in de rechtspraak of op het openbaar ministerie. De toelating lijkt in hoge mate afhankelijk te zijn van ballotage van zittende leden.’

Mark Biesheuvel wordt op die eerste algemene vergadering van 21 mei 1977 de nieuwe algemeen secretaris van het NJCM. Oprichter Hans Thoolen heeft dan het aanbod aangenomen om *executive secretary* te worden op het hoofdkwartier van de ICJ bij Nial MacDermot. Later geeft Hans Thoolen leiding aan het Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten en is daarmee de eerste in een illustre rijtje: Manfred Nowak, Peter Baehr, Cees Flinterman, Jenny Goldschmidt en Antoine Buyse.

Cees Flinterman en Jenny Goldschmidt behoren ook tot de NJCM’ers en kerngroepleden van het eerste uur. Ook Jenny Goldschmidt werd lid van de ICJ en is nu een van de in totaal 33 ereleden van deze ngo. En Uw Myjmeraag mag sinds 2013 dat ICJ-lidmaatschap vervullen. Toegegeven, niet meer als een van de jonge honden van vijftig jaar geleden.